బలి

కొమ్మిడి మత్స్యేంద్ర రెడ్డి

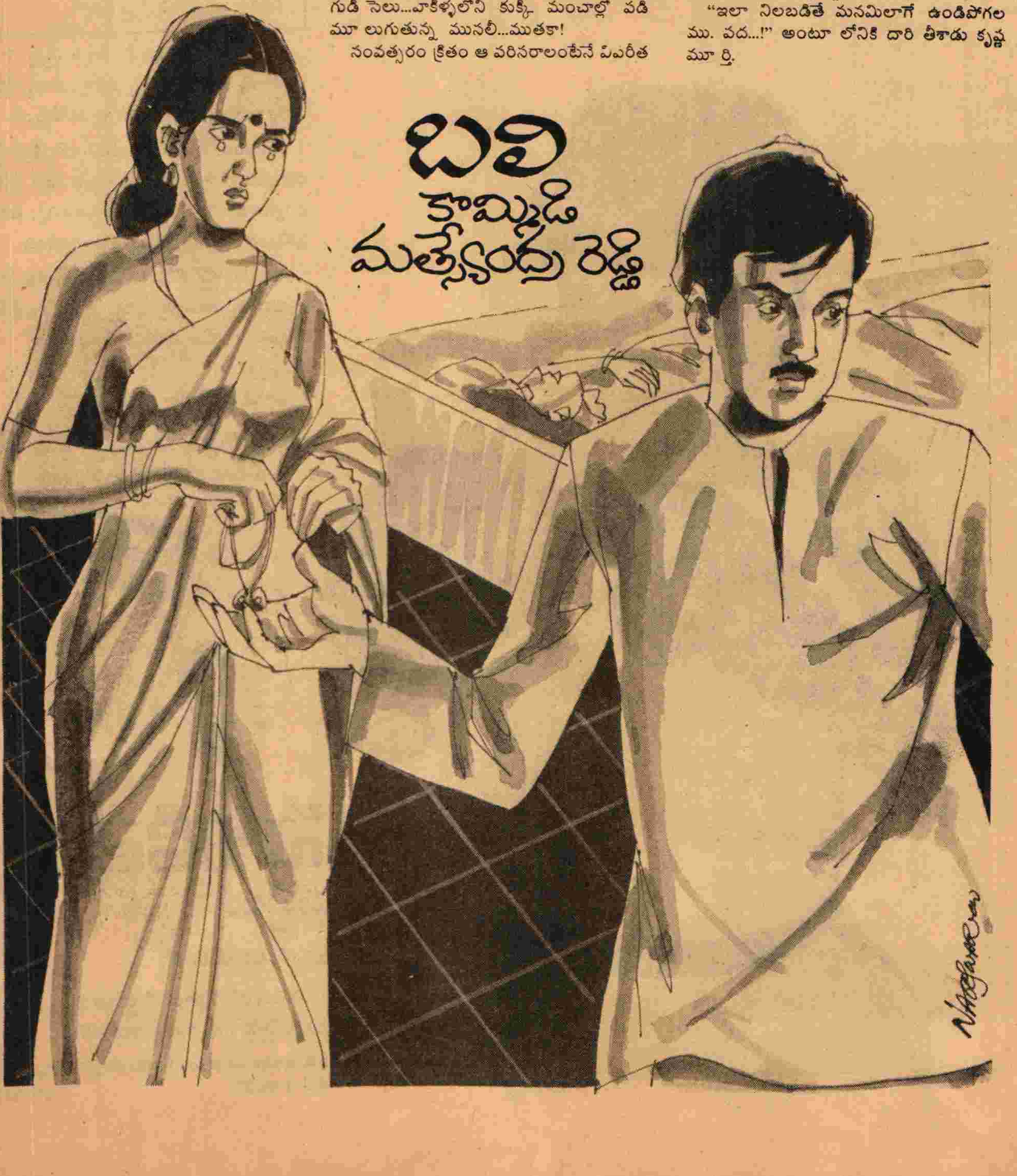

ఆ చౌరస్తాకు ఎడమవైపున వరసగా సీతాఫలాలు, మామిడి, ఖర్బూజ, కొబ్బరి బోండాలు— ఇలా...ఇలా ఏ సీజన్లో నయినా సరే, గర్భిణీ స్త్రీలలా నిండుగా ఉండే తోపుడుబండ్లు...వాటి పైనా, క్రిందా, పక్కనా, వెనకాలా...చిన్నా పెద్దా, వివిధ మనస్తత్వాలు నింపుకున్న మనుష్యులూ...

పూర్తిగా మాసిన చిరుగులు పట్టిన బట్టల్తో, దినానికి ఇరవైనాలుగు గంటలూ సారా కంపుకొడుతూ ఎండు పుల్లల్లాంటి మగవాళ్ళూ...

వారికి పూర్తి వ్యతిరేకంగా—బలిసిన శరీరాలతో, పుష్టిగా పెరిగిన అవయవాలతో, తైల సంస్కారం లేని తలలతో, మురికి పేరుకుపోయిన పైట చెంగులను ఎప్పుడూ చేతుల్లోనే పట్టుకుని, ముడులు లేని రైకల్లోంచి నిండైన రొమ్ములు సగానికి సగం...అప్పుడప్పుడు పూర్తిగా బయటకు కనిపిస్తూంటే పట్టించుకోకుండా నేలపై చతికిలబడి, వచ్చిపోయే వాళ్ళతో బూతు సరసాలాడుతూ ఆడవాళ్ళూ...

డ్రైనేజీ మడుగుల్లో దొర్లుతూ, అందులో జలకాలాడే జీవాలతో దొంగాట లాడుకుంటూన్న బాలబాలికలూ...

ఆ దృశ్యానికి నేపథ్యంగా నిలిచి ఉన్న పూరి గుడిసెలు...వాకిళ్ళలోని కుక్కి మంచాల్లో పడి మూలుగుతున్న ముసలీ...ముతకా!

సంవత్సరం క్రితం ఆ పరిసరాలంటేనే విపరీతమైన జుగుప్స వేసేది.

"పరిసరాలతో ఏం పనోయ్...? మన మేమైనా వాహ్యాళికి వెళ్తున్నామా..ఇలా వెళ్ళి, అలా వచ్చేయడమే..." అంటూ బలవంతంగా లాక్కెళ్ళాడు కృష్ణమూర్తి ఒకరోజు.

తోపుడు బండ్ల మధ్య నుండి, రకరకాల ప్రాణులను తప్పుకుంటూ వెళ్ళారిద్దరూ. ఒక గుడిసె ముందు పదిమంది దాకా నిలుచుని ఉన్నారు. కొందరు లోనికి వెళ్తున్నారు...అయిదు నిమిషాల్లో బయటకు వచ్చి, వెనక్కి చూడకుండా వెళ్ళిపోతున్నారు. అక్కడ ఉన్న కాసేపట్లోనే దాదాపు పాతిక మంది దాకా వెళ్ళొచ్చారు.

"ఇలా నిలబడితే మనమిలాగే ఉండిపోగలము. పద...!" అంటూ లోనికి దారి తీశాడు కృష్ణమూర్తి.

గుడిసె మధ్యన వరసగా వేసి ఉన్న నాలుగు నాసిరకం టేబిల్లూ... వాటి వెనక ఉన్న బెంచీల పై కూర్చుని, రెండంగుళాల కాగితం ముక్కల పై ఏవో అంకెలు వేస్తున్న నలుగురు యువకులు డబ్బు తీసుకుని చీటీలు ఇస్తున్నారు. వాటిపైని అంకెలను తృప్తిగా చూసుకుని, భద్రంగా జేబుల్లో దోపుకుంటూ వెళ్తున్నా రంతా. సుబ్బారావుకు ఏమీ అర్థం కాలేదు. కళ్ళప్పగించి అయోమయంగా చూస్తూండి పోయాడు.

"ఓపెన్ జీరో...వంద! బ్రాకెట్ వ్రాసుకో... సున్న తో అయిదు. జీరో ఫైవ్... పది రూపాయలు. ఓపెన్ 'పానా' కూడా అయిదు రూపాయలు వేసుకో. ఆఁ...ఆఁ...టు...య్యైట్...జీరో!" కృష్ణమూర్తి చెప్తూంటే వ్రాసుకు పోతున్నాడు అక్కడ కూర్చున్న వ్యక్తి. "...వదివ్వు!" భుజంపై నుండి తొంగి చూస్తున్న సుబారావుతో చటుక్కున అన్నాడు కృష్ణమూర్తి.

"ఎందుకు...?" అర్థం కాక అడిగాడు సుబ్బారావు.

"ఇవ్వవోయ్... చెప్తాగా!" చేయి సాచి బలవంతం చేస్తూంటే అయిష్టంగానే తీసిచ్చాడు సుబ్బారావు చివరికి.

"జీరో ఫైవ్ బ్రాకెట్ ఇంకో వదిది వ్రాయి...!" అని చీటీని తీసుకుని బయటకు వచ్చాడు కృష్ణమూర్తి. మంత్ర ముగ్ధునిలా వెంట నడిచాడు సుబ్బారావు కూడా...

ఇంటికి వెళ్ళేసరికి టి.వి. లో ఏదో మంచి ప్రోగ్రాం వస్తూంది. చూస్తూ కూర్చున్న సుబ్బారావు సాయంత్రం జరిగిన సంఘటనను పూర్తిగా మరిచి పోయాడు. పదిన్నరకు న్యూస్ అయిపోయాక, ఇంకా మిగిలి ఉన్న 'గాడ్‌ఫాదర్'ను పూర్తి చేద్దామని కూర్చున్నాడు. చదువుతుంటే సమయం తెలియలేదు.

తలుపు తట్టిన శబ్దం కావడంతో వాస్తవంలోకి వచ్చి టైం చూసుకున్నాడు. రాత్రి ఒంటి గంట కావస్తూంది. 'ఇప్పుడెవరబ్బా' అనుకుంటూ వెళ్ళి తలుపు తెరిచాడు.

ఎదురుగా దీపం లా వెలిగిపోతున్న ముఖంతో కృష్ణమూర్తి...కొంచం మందు కూడా పుచ్చుకున్నట్టున్నాడు-వాసన వేస్తూంది.

"కంగ్రాట్స్, బ్రదర్...!" అంటూ అప్పటికే ఆశ్చర్యపోతూన్న సుబ్బారావు చేయిని లాక్కుని ఊపేశాడు.

విషయం బోధ పడలేదు సుబ్బారావుకు.

"బిగుసుకు పోతావేమిటోయ్...లోనికి పద! కథ చెప్తాను" అంటూ చొరవగా లోనికి వచ్చేశాడు.

కుర్చీలో కూర్చుని, జేబులోంచి మేక్‌డోవెల్ హాఫ్ తీస్తూ, "అబ్జెక్షన్ లేదుగా...?" అని అడిగి జవాబు కోసం చూడకుండా, "రెండు గ్లాసులు పట్రా..." ఆజ్ఞాపించాడు.

"ఫరవాలేదు... నేనింతకు ముందే భోంచేశాను. నువ్వు కానియ్యి!" అల్మైరా లోంచి గ్లాసు తీసుకుని వచ్చి చెప్పాడు.

అప్పటికే పక్కన ఉన్న స్టూలు పై నోట్ల కట్టలు పెట్టి ఉన్నయ్.

"మన బ్రాకెట్ 'జీరో ఫైవ్' పడిపోయింది, బ్రదర్... నీదీ వదిరూపాయలు వ్రాయించాగా...ఇవిగో వెయ్యి... వన్ థౌజండ్ బక్స్..." విస్కీ సిప్ కొట్టినాక...గట్టిగా సిగరెట్టు దమ్ములాగి చెప్పాడు.

నోటమాట రాలేదు సుబ్బారావుకు. ఇంకా నమ్మాలని పించడం లేదు. పది రూపాయ లిచ్చి పది గంటలయినా కాలేదు. వంద రెట్లు రెక్కలు కట్టుకుని వచ్చినయి. అబ్బా!ఇదేం వింత...! ఇంత లాభమా..! విస్తుపోయాడు.

"అదేం వింత కాదు...మనకు బుర్ర ఉండాలే కాని, పదుల పెట్టుబడితోనే వేలూ, లక్షలూ సంపాదించవచ్చు. నన్ను చూడు! నాకెంత జీతం వస్తుందని? కట్టింగ్స్ పోను మహాఁ అంటె నాలుగు వందలేమో... నా ఇంటి బాడుగే నాలుగు వందల పాతిక! ఎలా మెయిన్‌టైన్ చేస్తున్నాననుకున్నావ్...? ఇదేనోయ్!ఇదే కల్పవృక్షాన్ని ఆశ్రయించాను. నీ కింకా ఇందులో అనుభవం లేదు. అందుకే ఆశ్చర్యపోతున్నావు...నా వెంట ఉండు...ఇద్దరం కలిసి ఈ ఫీల్డ్‌ను దున్ని పారేద్దాం...!"

వింతగా తోచింది సుబ్బారావుకు. కృష్ణమూర్తి చెప్పుకుపోతూంటే ఎమ్మెస్ రామారావు గారి సుందరకాండ వింటున్నంత శ్రద్ధగా కూర్చుండి పోయాడు.

"పందొమ్మిది వందల అరవై నాలుగులో మొదలయిన ఈ ఆట పేరు 'మట్కా'. దీనిని సృష్టించి మూడు పూవులు...ఆరుకాయలుగా పెంచి, దేశంలోని మారుమూల గ్రామాలకు వ్యాపింపచేసిన ఘనత బొంబాయిలోని ఒక పెద్దమనిషిదంటారు. అతడి పేరు ప్రస్తుతం మనకు అప్రస్తుతం...

రోజూ రాత్రి సరిగా తొమ్మిది గంటలకు బొంబాయిలోని ఒకానొక భవనంలో, పేర్చిన పేక కట్ట లోంచి మూడుముక్కలు ఒకదాని వెనక ఒకటి వరసగా తీయబడతాయి. ఆ మూడు ముక్కలను కలిపితే వచ్చిన అంకెను ఓపెన్ అంటారు. ఉదాహరణకు-మొదటి ముక్క నాలుగు-రెండవది, ఆరు-మూడవది, మూడు-అని అనుకుంటే—వాటి మిశ్రమసంఖ్య 'పదమూడు' అవుతుంది. అప్పుడు పదుల స్థానంలో వచ్చిన అంకెను తొలగించి మిగిలిన మూడును 'ఓపెన్'గా డిక్లేర్ చేస్తారన్న మాట!

ఆ ఓపెన్‌కు మాతృక అయిన మూడు అంకెలను, అంటే- నాలుగు-ఆరు-మూడు, వీటిని 'పానా' అంటారు. కానీ, చెప్పవలసి వచ్చినా, వ్రాయవలసివచ్చినా దాని వరస క్రమం చిన్న అంకె నుండి ప్రారంభమవుతుంది. 'మూడు-నాలుగు-ఆరు' అలా...!

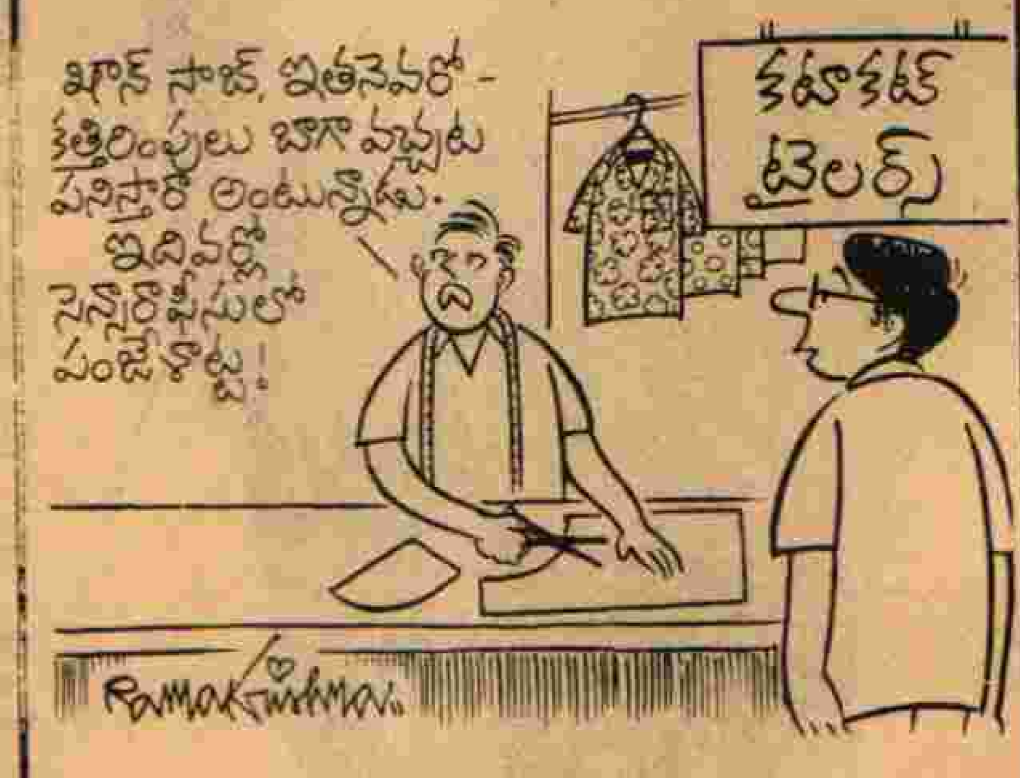

ఇదేవిధంగా తిరిగి రాత్రి పన్నెండు గంటలకు జరుగుతుంది... అప్పుడు వచ్చిన అంకెను క్లోజ్‌గా వ్యవహరిస్తారు. ఈ రెంటినీ కలిపి...అదే, ఓపెన్ మూడు అయినప్పుడు, క్లోజ్ నాలుగు అనుకుందాం... ఆ రెండంకెలు కలిసి ముప్పది నాలుగు అవుతుంది...అది 'బ్రాకెట్'...!

గుర్రపు పందాలకు ఒరిజనల్ వెల్, డెక్కన్ టర్ఫ్, న్యూస్, కోల్స్, ఫాన్స్ లాంటి పుస్తకాలున్నట్టే ఈ మట్కాకు కూడా మహాభారత్, తీర్ తుక్కా, భజరంగ్‌భళీ, తలాష్ మొదలగు పుస్తకాలూ...లిటరేచరూ బోలెడుంది. రేసు పుస్తకాలు బాహాటంగా బయట వేలాడ్తూంటే, మట్కా ఛార్టులు మాత్రం లోపలి అరల్లో నిక్షిప్తంగా ఉంటాయి. తెలిసిన వాళ్ళకే అమ్ముతా రవి. లేకుంటే, పోలీసులు పట్టుకునే ప్రమాదం ఉంది... కాసిని నీళ్ళు తెచ్చి పెట్టు..." చెంబులోని ఆఖరి చుక్కను విస్కీలో వంచుకుని అన్నాడు కృష్ణమూర్తి చెప్పడం ఆపి.

నిండు చెంబును తెచ్చి పెట్టి...తిరిగి కూర్చుంటూ చాలా సేపటి నుండి కొరుకుతున్న సందేహాన్ని బయటపెట్టాడు సుబ్బారావు. "కృష్ణమూర్తీ! నాకో అనుమానం వచ్చింది...ఆ ఓపెన్, క్లోజ్ తీసే పద్ధతి మాత్రం నన్ను కన్విన్స్ చేయడం లేదోయ్! నిజంగానే పేక ముక్కలతో అంకెను తీస్తే...ఇక లిటరేచరెలా ఉపయోగపడుతుంది...? ఎలా ఊహించడానికి వీలవుతుంది...?" అంటూ.

అతి శీఘ్రంగా జ్ఞానాన్ని గ్రహిస్తున్న శిష్యుని వంక చూసే గురువులా, మెచ్చుకోలుగా చూశాడు కృష్ణమూర్తి.

"గుడ్...బాగా అడిగావు. నిజం చెప్పాలంటే, సుబ్బారావ్, నాకూ ఈ అనుమానం మొదట్లో కలిగింది. ఎంత ఆలోచించినా అర్థం కాలేదు. బొంబాయిలోని ఆ పెద్ద మనిషి అలాగే చేస్తాడని అంటారు. మరి! నిజమో, అబద్ధమో మన కనవసరమని వదిలేశాను. నిత్య సత్యమేమిటంటే రోజూ రాత్రి తొమ్మిది గంటల పదినిమిషాల కల్లా 'ఓపెన్' దేశంలోని అన్ని కేంద్రాలకు తెలియజేయబడుతుంది. అలాగే, 'క్లోజ్' పన్నెండు గంటల పది నిమిషాలకు! అందుకే అంటారు...'ఓపెన్ తిననీయదు-క్లోజ్ పడుకోనివ్వదు' అని!" చెప్పడం ఆపినవ్వాడు కృష్ణమూర్తి. తరవాత గ్లాసు ఖాళీ చేసి, మళ్ళీ పెగ్ వంచుకున్నాడు.

సుబ్బారావు మాత్రం అతి శ్రద్ధగా వింటున్నాడు ప్రతి మాటనూ.

"అన్ని జూదాల్లాగే ఇదీ ఒక జూదం! తేడా ఏమిటంటే మట్కాను మాత్రం నిషేధించింది ప్రభుత్వం. అదీ ఒకందుకు మంచిదే అన్నట్టు, అదే ఈ ఆటకు బోల్డు ఆదాయాన్ని, గ్లామరునూ తెచ్చి పెట్టింది. టాక్సులూ అవీ లేనందువల్ల ఆట నడిపించే ఆసామీలూ, తెలివీ...అదృష్టం ఉన్న ఆటగాళ్ళూ దండిగా డబ్బు సంపాదిస్తారు. ఏ పోలీసు వాణ్ణయినా అడుగు...మట్కా దుకాణం నుండి వచ్చేనెల మామూలు అయిదువేలకు తగ్గదు.

పానా సరిగ్గా వేయగలిగితే—ఒక రూపాయికి వందా ఇరవై అయిదు ముడుతుంది. ఓపెన్ లేదా క్లోజ్ ఏదయినా ఒక సింగిల్ అంకెను సరిగ్గా ఊహించగలిగితే రూపాయికి పది రూపా

యలు. అదే బ్రాకెట్టు పూర్తిగా పడిపోతే మాత్రం రూపాయి పెట్టుబడికి-వంద- ఇంత లాభం ఏ జూదంలోనూ...మరే వ్యాపారం లోనూ ఉండదు. ఇంతే కాకుండా ఓపెన్ పానా...క్లోజ్ పానా రెండూ కలిస్తే- 'సంగం పానా' అవుతుంది. అది వేసిన వాడికి రూపాయికి-పదివేల రూపాయలు వస్తయి. పైగా మట్కాలో గొప్ప బ్యూటీ ఏమంటే-రూపాయి ఉన్న రిక్షావాడు మొదలుకుని, లక్షాధికారి వరకూ ఎవరైనా ఎంతైనా ఆడవచ్చు. రోజుకు ఇరవైవేల దాకా పందెం కాసే పెద్ద మనుషులు మన నగరంలోనే కోకొల్లలు...అయితే సిగ్గుతే, పోలీసుల భయంతో వ్యవహారాన్ని చాటుగా నడిపిస్తారంతే...!

ఇకపోతే, ఎంతమంది గెలుచుకుంటున్నారు...ఎంతమంది కొంపలమ్ముకుంటున్నారూ అన్నది వేరే విషయం. మహాలక్ష్మీ రేసుకోర్స్ లోనయినా, ఫైవ్‌స్టార్ క్లబ్బుల్లో పేకాటయినా, గుడిసెల్లో మట్కా అయినా జూదం...జూదమే! జయాపజయాలు దైవాధీనాలు...లాభనష్టాలు లలాటలిఖితాలు— ప్రతిజూదగాడు—వాడు అయ్యేయెసి కానీ, రిక్షావాడు కానీ తప్పని సరిగా నమ్ముకునే సిద్ధాంత మిది!"

హాఫ్ బాటిల్ ఖాళీ అయింది. కానీ, మట్కా పురాణం మాత్రం ఇంకా ఎంతో మిగిలే ఉంది. నిషాలోకి జారిపోతున్న కృష్ణమూర్తి మిగతాది వెండితెరపై చూడమన్నట్టు తూలుతూ వెళ్ళిపోయాడు.

శని, ఆదివారాలు ఆటకు సెలవు దినాలు కావటం మూలాన సోమవారం దాకా తల్లడిల్లిపోయాడు సుబ్బారావు. గెలుచుకున్న వెయ్యి రూపాయలతో భార్యకు రెండు చీరలూ, పాపకు ఫ్రాకులూ, ఇంకా అవసరమున్నవీ, లేనివీ చాలా కొనేశాడు...

సోమవారంనాడు మళ్ళీ కృష్ణమూర్తితో కలిసి గుడిసెల్లోకి వెళ్ళి వచ్చాడు. ఆనాడు రాత్రి పన్నెండు గంటల తరవాత క్లోజ్ వినిగాని ఇళ్ళకు పోలేదు ఇద్దరూ. పెట్టుబడి పోయింది. అయినా ఎంత...? ఆఫ్టరాల్ వంద! వెయ్యిలో పదో వంతు. ఆ వారం అయిదు రోజుల్లో మరొక బ్రాకెట్ తగిలింది. ఈసారి రెండువేలు—

ఇక ఆనాటి నుండి ఆ గుడిసెలంటే, ఆ పరిసరాలంటే...మురికి మనుషులంటే ఏమాత్రం అసహ్యం వేయలేదు సుబ్బారావుకు. పైగా రోజులు గడుస్తున్న కొద్దీ వాటి మధ్యనే తన జీవితానికి, ఇంకా తన ముందు తరాలకు కూడా సరిపోయే సిరిసంపద లున్నాయన్న నమ్మకం మరీ మరీ బలపడిపోయింది. ఆఫీసు ఉద్యోగంలో ఏముంది? నెల మొత్తం చాకిరీ చేస్తే వెయ్యి రూపాయలు రాగలవు? అందుకే-అహోరాత్రులూ గళ్ళ గళ్ళ మట్కా చార్టులు ముందేసుకుని స్టడీ చేయడం ప్రారంభించాడు. ఎంతోమంది ఆటగాళ్ళను కలిశాడు. సేవలు చేశాడు. ముడుపులు సమర్పించుకున్నాడు. ఎన్నో మెళకువలు నేర్చుకున్నాడు. అయినా అదృష్టం మాత్రం అంగుళం దూరం నుండి తప్పించుకుపోయేది. ఒక్క ఏడాదిలో ఆరితేరి ఆటలో నిష్ణాతు డయాడు. అఖండమైన పేరు ప్రఖ్యాతులు సంపాదించాడు.

అందుకు మూల్యం కూడా ప్రియంగానే చెల్లించవలసి వచ్చింది. టేప్ రికార్డర్‌తో మొదలయి, చివరికి భార్య నగలు కూడా అమ్మేశాడు. అయినా పట్టు విడవలేదు. ఎక్కడ పారేసుకున్నదీ, అక్కడే వెదుక్కోవాలి...జూదగాడు నమ్ముకునే మరో సిద్ధాంత మిది.

మూసివేసిన మెడికల్ షాపు అరుగుపై కూర్చుని గతంలోకి కూరుకుపోయిన సుబ్బారావు కళ్ళు తెరిచాడు ఎవరో పిలుస్తున్నట్టు వినిపించి...

"సార్! ఇంకేమన్నా కావాలా? నేను వెళ్ళిపోతున్నాను." పన్నెండేళ్ళ కుర్రవాడు అడుగుతున్నాడు ఎదురుగా నిలబడి.

"ఒక పావు సీసా..." చివరిగా మిగిలిన అయిదు నోటిచ్చి మళ్ళీ గోడకు జార గిలబడిపోయాడు.

అయిదు నిమిషాల్లో, వంద గజాల దూరంలో ఉన్న ప్రభుత్వ సారా డిపోలోంచి సీసా తెచ్చిపెట్టాడు కుర్రవాడు.

మూత తీసి సగం దాకా గటగట త్రాగేశాడు సుబ్బారావు.

ఇంకా అరగంట టైముంది. ఆ తరవాత తన దారిద్ర్యం శాశ్వతంగా దూరమవుతుంది. ఇన్నాళ్ళూ చేసిన అప్పులు తీర్చవచ్చు. అమ్మిన వస్తువులూ కొనవచ్చు...పాపను తిరిగి స్కూల్లో చేర్పించాలి. వెయ్యి రూపాయల బ్రాకెట్! లక్ష...

మొన్నటికి మొన్న ఆ కృష్ణమూర్తిగాడు గెలవలేదూ లక్ష...డబ్బు వస్తూనే వ్యాపారం పెట్టుకుని ఆట మానేశాడు. దర్జాగా స్కూటర్లో తిరుగుతున్నాడు. తన తెలివిలో ఆఫ్టరాల్ వాడీ దెంత?

'జీరో ఫైవ్' పడిపోతే...పోతేకాదు! పడిపోవాలి తప్పదు! అష్టదిక్పాలకులు వద్దనుకున్నా, విష్ణుచక్రం అడ్డు నిలిచినా సరే...ఇక ఫైవ్ ఆగదు! ఓపెన్ జీరో వచ్చేసింది...క్లోజ్ ఫైవ్ కూడా వచ్చినట్టు వచ్చి తీరుతుంది. రెండు నెలలుగా ఎదురు చూస్తున్నా డీ దినం కోసం. అరవైరోజులూ రాత్రనక...పగలనక కూర్చుని తీశా డీ బ్రాకెట్! వెయ్యి రూపాయల బ్రాకెట్ ఉంటే లక్ష...! కష్టాలన్నీ తీరినట్టే!

బోసి మెడతో దీనంగా చూస్తూన్న భార్య ఆ ఆలోచన్ల మధ్యకు చప్పున ప్రవేశించింది.

"ఎలా ఉండేవారు...ఎలా అయిపోయారండీ? మీరు మీరేనా? అదిగో...మన పాపను చూశారా? రాత్రి వేళ ఇంటికి రాని మీ కోసం ఏడ్చి ఏడ్చి క్రుశించిపోయింది. నా నగలు పోయాయని కాదు...మన కుటుంబం ఏమవుతుందో నన్నదే నా దిగులంతా...!" మంగళసూత్రాలు ఇమ్మని అడిగినప్పుడు కన్నీళ్ళతో అంది.

ఆమె బాధ నర్థం చేసుకోకపోవటానికి తనేం అజ్ఞాని కాదు...కుసంస్కారి అంతకన్నా కాదు! తనేం చేసినా వారికోసమే! లక్షలు సంపాదించాలి. స్వర్గ సౌఖ్యాలు చూపించాలి...అదే తన ఆశయం! అయినా తన నర్థం చేసుకోదేం? మంచో చెడో ఇందులోకి అడుగు పెట్టాడు. ఎంతో పోగొట్టుకున్నాడు...అవన్నీ...అంతకు రెట్టింపూ సంపాదించాలంటే వేరే మార్గం లేదు. ఇందులోనే విజయం సాధించగలడన్న విశ్వాసం ఉంది.

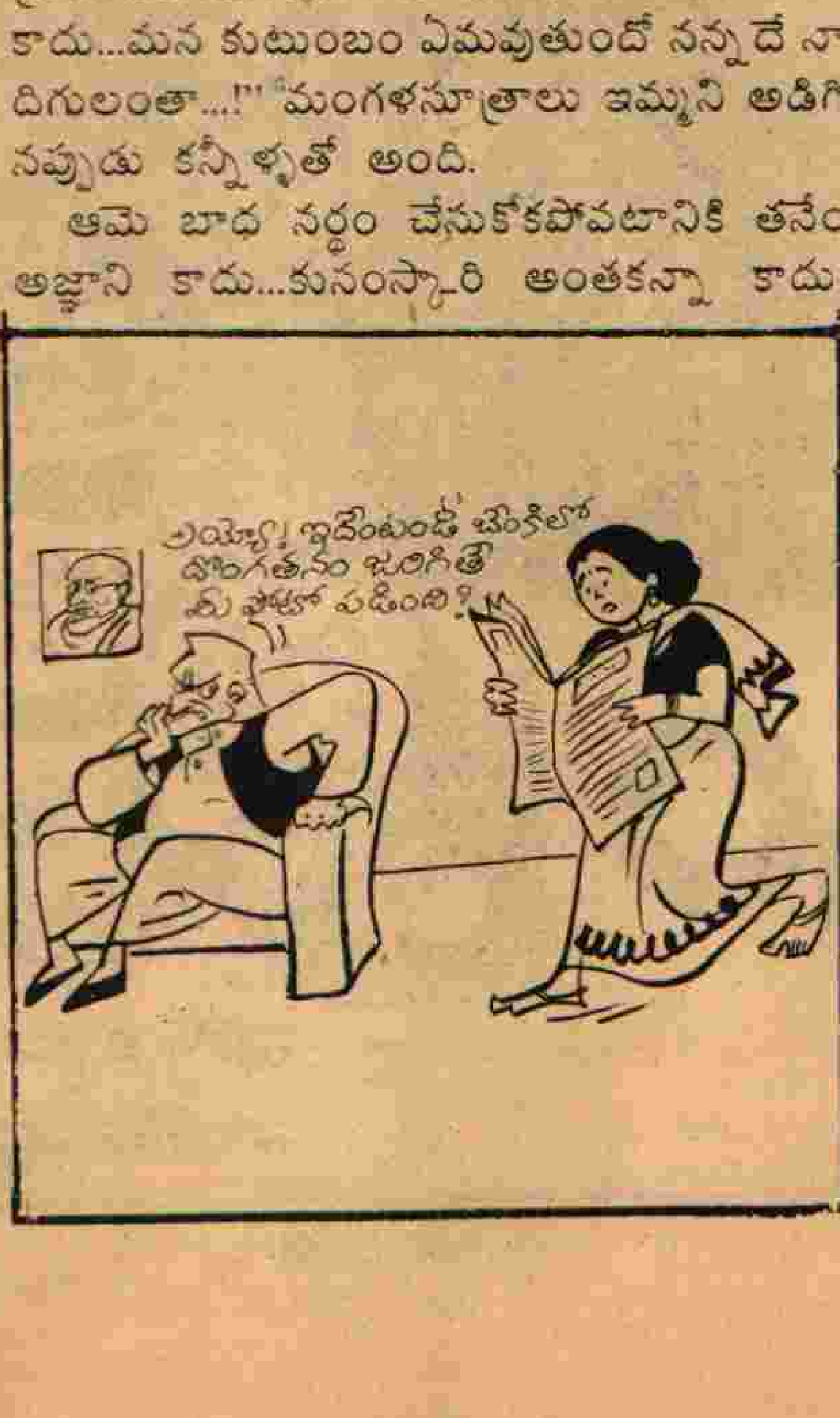

అయినా...తన బలహీనతలను కట్టుకున్న భార్య సూటిగా వేలెత్తి చూపిస్తూంటే తలెత్తుకోలేకపోయాడు. జ్వరంతో సొమ్మసిల్లి పడుకున్న కన్నకూతురివైపు చూడాలంటేనే భయమేసింది. ఏమీ చేయలేని నిస్సహాయ స్థితిలో కోపం, దుఃఖం ముంచు కొచ్చినయి.

"నీకేం? ఎన్నయినా చెప్తావు. నా బాధ్యతలేమిటో నాకు తెలుసు. ఈ ఒక్క నాటికే...రేపు ఇదే కాదు, ఇంతకు ముందు తీసుకున్నవన్నీ తెస్తాను..." మరోవైపుకు చూస్తూ అని...చేయి సాచాడు.

"మీరు మళ్ళీ తెచ్చివ్వాలని కాదు. ఈ బంగారుపుస్తెలు కూడా ముఖ్యం కావు...పసుపుతాడు చాలు నాకు! అందుకని కాదు! ఒ...క్క...సా...రి మనబిడ్డ గురించి, మీ గురించి ప్రశాంతంగా ఆలోచించండి!"

ఆ మాటలంటున్నప్పుడు...ఆమె ముఖం ఎలా ఉండిందో...ఆ చూపుల్లో ఏ భావాలు కదిలాయో అటు చూడకపోవడం వల్ల తెలియలేదు అతడికి. అరచేతికి తాకిన మంగళసూత్రాలను గుప్పిట్లో ఒడిసి పట్టుకుని బయటకు వచ్చేశాడు.

సీసా ఖాళీ అయింది.

గట్టిగా తల విదిల్చాడు ముసురుకుంటున్న జ్ఞాపకాలను తరిమికొట్టే ప్రయత్నంగా...

అరుగు పైనుండి దిగి...అస్తవ్యస్తమైన అడుగులతో గుడిసెలవైపు నడిచాడు.

ఇంకా కొద్ది నిమిషాలే! అప్పటికే చిన్న గుంపు పోగయింది. తోసుకుంటూ ముందుకు వెళ్ళాడు. వేగంగా కొట్టుకుంటున్న గుండెలతో నిరీక్షించాడు.

'అయిదు' రావాలి...'అయిదే' రావాలి... 'అయిదే' వస్తుంది...తప్పదు!

ఇంతలో అలజడి...

మూసుకుపోతున్న కనురెప్పలను బలవంతంగా పైకి లేపి చూశాడు.

గుడిసె లోంచి వస్తున్నా డొక వ్యక్తి చంకలో అట్టబోర్డు పెట్టుకుని...

గుంపు ముందుకు తోసుకొచ్చింది.

అట్టను పైకెత్తి ఎత్తుగా ఉన్న గుంజకు తగిలించా డతడు!

అంతటా కలకలం!

బోర్డుపై నాలుగు అంకె పెద్దగా వేసి ఉంది!

క్రిందే 'జీరో ఫోర్' బ్రాకెట్!

'ఫైవ్' రాలేదు...'జీరో ఫైవ్' రాలేదు!.

వెయ్యి రూపాయల బ్రాకెట్ తప్పిపోయింది!

గుండెపై తంతూ...హృదయ విదారకంగా రోదిస్తూన్న పాప...బిటలు బారిన ఆ గుండెకు చిక్కుకుని వేలాడే మంగళసూత్రం!

ఉవ్వెత్తున లేచి పడుతూన్న ఆ తరంగాలనూ...

హోరుమంటూన్న ఆ ఘోషనూ...

భరించలేకపోయాడు సుబ్బారావు!

రెండు చేతులతో ఛాతీని అదుముకుంటూ కుప్పకూలిపోయాడు అక్కడే—

*